

Wet voorwaardelijke invrijheidstelling

Juli 2008 / F&A 8879

Ministerie van Justitie

Directie Voorlichting

Schedeldoekshaven 100

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

T 0800 8051

F 070 370 79 00

E justitie@postbus51.nl

<http://www.justitie.nl>

Inhoud van deze factsheet

- Aanleiding
- Hoofdlijnen van de Wet v.i.
- Uitvoering
- Meer informatie

Aanleiding

Het huidige systeem van *vervroegde* invrijheidstelling is omgevormd tot een *voorwaardelijke* invrijheidstelling. Het parlement heeft met het betreffende wetsvoorstel ingestemd. De Wet voorwaardelijke invrijheidstelling is op 1 juli 2008 in werking getreden. In deze factsheet leest u onder meer wat er met de nieuwe wet is veranderd en wat het belang daarvan is.

Hoofdlijnen van de Wet v.i.

Vervroegd wordt voorwaardelijk

Voorheen was het zo dat een veroordeelde als tweederde van zijn straf erop zat in aanmerking kwam voor vervroegde invrijheidstelling. Aan die invrijheidstelling waren geen voorwaarden verbonden. Als de veroordeelde opnieuw een strafbaar feit pleegde, kon de invrijheidstelling niet worden ingetrokken. Met de nieuwe wet kan dit wel.

Voortaan kan een veroordeelde die een gevangenisstraf van meer dan één jaar opgelegd heeft gekregen, alleen nog onder voorwaarden vervroegd worden vrijgelaten. *Algemene voorwaarde* is dat de veroordeelde tijdens zijn proeftijd niet opnieuw een delict mag plegen. Ook kunnen aan de veroordeelde *bijzondere voorwaarden* worden opgelegd, bijvoorbeeld een alcoholverbod of het volgen van een gedragsinterventie of behandeling. Deze worden afgestemd op de persoon, het soort delict en het recidive-risico. Als de veroordeelde de voorwaarden niet naleeft, kan de invrijheidstelling worden herroepen. De veroordeelde moet dan alsnog de rest van de straf of een deel daarvan uitzitten.

Het voorwaardelijk maken van de invrijheidstelling betekent dat de veroordeelde verantwoordelijkheid draagt voor zijn eigen toekomst. De verwachting is dat door de voorwaardelijke invrijheidstelling minder mensen recidiveren.

Het voorwaardelijk maken van de vervroegde invrijheidstelling is één van de vele maatregelen die het kabinet treft om de recidive terug te dringen. Een persoonsgerichte aanpak staat hierbij voorop. De voorwaardelijke invrijheidstelling maakt onderdeel uit van het programma Justitiële Voorwaarden van het ministerie van Justitie.

Binnen dit programma wordt ook gewerkt aan maatregelen op het gebied van onder andere de voorwaardelijke sancties, het toezicht door de reclassering en de justitiële verslavingszorg. De partners in de strafrechterketen werken hierbij nauw samen.

Voorwaarden en proeftijd

De nieuwe wet geldt alleen voor personen die een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf krijgen opgelegd met een duur van meer dan één jaar (of meerdere korte vrijheidsstraffen die opgeteld minimaal één jaar zijn). Aan de voorwaardelijke invrijheidstelling is dus altijd de *algemene voorwaarde* verbonden dat de veroordeelde tijdens zijn proeftijd geen nieuw strafbaar feit begaat. Deze proeftijd gaat in op de dag van de invrijheidstelling. De proeftijd is gelijk aan het restant van de straf, maar duurt minstens één jaar.

Verder kan het openbaar ministerie aan de veroordeelde *bijzondere voorwaarden* stellen. Die worden zoals gezegd afgestemd op de specifieke omstandigheden van het delict en de dader. Dat kunnen vrijheidsbeperkende voorwaarden zijn. Denk daarbij aan een contactverbod, een locatieverbod, een drugs- en alcoholverbod of een meldingsplicht. Ook kunnen gedragsbeïnvloedende voorwaarden worden gesteld, bijvoorbeeld het volgen van een training. Bijzondere voorwaarden kunnen verder op zorg zijn gericht, zoals behandeling bij een instelling van geestelijke gezondheidszorg of verslavingszorg.

De proeftijd van een bijzondere voorwaarde wordt ook door het openbaar ministerie vastgesteld. De proeftijd van een bijzondere voorwaarde kan nooit langer duren dan het restant van de straf. Het minimum van één jaar geldt bij de proeftijd van de bijzondere voorwaarden dus niet.

De veroordeelde moet zich bereid verklaren om de voorwaarden na te leven. Tegen de vaststelling van de bijzondere voorwaarden staat geen beroep open.

Voorwaardelijke invrijheidstelling, tenzij....

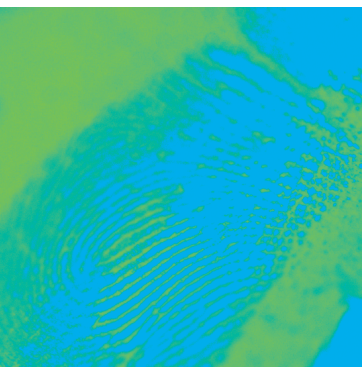
Ook onder de nieuwe regeling zijn er situaties waarin de veroordeelde niet in aanmerking komt voor voorwaardelijke invrijheidstelling.

Uitstel of afstel van voorwaardelijke invrijheidstelling is mogelijk als de veroordeelde zich tijdens detentie (herhaaldelijk) ernstig misdraagt of tijdens zijn detentie een strafbaar feit heeft gepleegd. Als de veroordeelde heeft geprobeerd te ontsnappen of is ontsnapt, kan de voorwaardelijke invrijheidstelling ook worden uitgesteld of achterwege gelaten.

Ook als de kans op recidive hoog is en een veroordeelde tijdens detentie niet meewerkt aan programma's om dit risico te verminderen, kan worden besloten iemand niet of pas later voorwaardelijk vrij te laten. Dat geldt ook als de veroordeelde zich niet bereid verklaart om de voorwaarden na te leven.

Gevolgen van het overtreden van voorwaarden

Als een veroordeelde voorwaardelijk wordt vrijgelaten en hij komt tijdens zijn proeftijd de gestelde voorwaarden niet na, dan volgt een snelle reactie. Afhankelijk van de ernst kan die bestaan uit beëindiging van de invrijheidstelling, wijziging van de bijzondere voorwaarden of - als het om een zeer geringe schending van de voorwaarden gaat - een waarschuwing.

Overgangsrecht

De wet heeft een overgangsregeling van vijf jaar. Voor degenen die vóór 1 juli 2008 zijn veroordeeld geldt de komende vijf jaar nog de oude v.i.-regeling.

Na 1 juli 2013 geldt in alle gevallen de nieuwe v.i.-regeling. Voor veroordelingen die wel vóór 1 juli 2008 zijn uitgesproken, maar waarvan de tenuitvoerlegging op 1 juli 2013 nog gaande is, geldt dus de nieuwe regeling.

Uitvoering

Een belangrijke rol is weggelegd voor het openbaar ministerie. Het openbaar ministerie beslist of aan de voorwaardelijke invrijheidstelling bijzondere voorwaarden worden verbonden. Het openbaar ministerie wordt daarbij geadviseerd door het gevangeniswezen en de reclassering.

Het openbaar ministerie kan ook besluiten een vordering tot uitstel, afstel of intrekking (herroeping) van de invrijheidstelling voor te leggen aan de rechter. De rechter neemt daarover een beslissing. Ook bepaalt de rechter of een voorwaardelijke invrijheidstelling (deels) ingetrokken wordt als de v.i.-gestelde een voorwaarde niet heeft nageleefd.

Bij het toezicht op de naleving van de voorwaarden spelen reclassering en politie een belangrijke rol. De reclassering voert het toezicht uit op de naleving van de voorwaarden. De reclassering begeleidt en controleert de v.i.-gestelde. Begeleiding bestaat uit activiteiten waarmee de v.i.-gestelde gemotiveerd en ondersteund wordt om zich aan de bijzondere voorwaarden te houden. Controle bestaat uit regelmatig persoonlijk contact met de v.i.-gestelde en zijn omgeving (bijvoorbeeld school, werkgever, GGZ-kliniek). Als het nodig is komt de v.i.-gestelde onder elektronisch toezicht.

Als de reclassering vindt dat de politie een rol kan spelen in de controle op de bijzondere voorwaarden, dan kan een wijkagent worden ingeschakeld. Als de reclassering constateert dat de v.i.-gestelde de opgelegde bijzondere voorwaarde niet naleeft, dan meldt de reclassering dit aan het openbaar ministerie en kan de voorwaardelijke invrijheidstelling herroepen worden.

De politie moet vanaf de inwerkingtreding van de wet opletten of een verdachte die voor een strafbaar feit wordt aangehouden wellicht een v.i.-gestelde is. Als dat het geval is heeft de v.i.-gestelde immers de algemene voorwaarde overtreden en kan de voorwaardelijke invrijheidstelling worden ingetrokken.

Het Centraal Justitieel Incassobureau verzorgt de administratieve regie op het proces van voorwaardelijke invrijheidstelling. De Justitiële Informatiedienst tot slot legt de beslissingen vast in de justitiële documentatie en in het persoonsdossier en houdt de zogenoemde Verwijs Index Personen bij.

Meer informatie

www.justitie.nl/wetvi

